

tetu u Kölnu. Pozitivno stanovište, koje je zastupao Lambertus de Monte (15. stoljeće), originalno je ne samo obzirom na teološko dokazivanje, nego još više u pogledu autentičnosti aristotelovih spisa i tekstova. Već njemu je bila poznata izreka, pripisana Aristotelu od štovatelja aristotelizma: *O ens entium (ili: O ens primum) miserere mei!*

Povijest skolastičke filozofije i teologije dobila je ovim djelom jedan skupocjeni prinos iz najpozvanije ruke iskusnog stručnjaka i vrsnog učenjaka.

Dr. Vilim Keilbach.

Acta Pont. Academiae Romanae S. Thomae Aq. et Religionis Catholicae. Nova series, vol. I, 214 p. Anno 1934. Taurini-Romae (Marietti) 1935. Cijena: 10 tal. lira:

Pred nama je zbirka naučnih rasprava i drugih manjih prinosa, u kojima se tretira čitav niz aktualnih filozofskih i filozofsko-teoloških pitanja. Na koncu se nalazi još opširan referat o pravilima Akademije sv. Tome, zatim kronika i nekrolog (Talamo, Ballerini, De la Taille, Cappellazzi).

Pod naslovom »Il significato storico di S. Tommaso d' Aquino« (9—32) prikazuje A. M a s n o v o, profesor katoličkog univerziteta u Milanu, na osnovi ličnog istraživanja skolastike u 13. stoljeću upliv sv. Tome na daljnji razvitak filozofije. Posebnu pažnju posvećuje značenju naučnog rada Vilima d'Auvergne, pariškog biskupa.

U svojoj latinskoj raspravi »Doctrina thomistica de potentia et actu contra recentes impugnaciones vindicatur« (33—49) upušta se J. G r e d t O. S. B. u zanimljivu polemiku između P. Mansera i L. Fuetschera, jer je njom i on osobno tangiran. Kao tomist — braneći Mansera — pisac tvrdi i nastoji dokazati, da se pravi (ne samo »novi«) tomizam uistinu osniva na realnoj razlici »inter actum et potentiam limitantem actum« i da je taj temelj posve solidan. Zatim i obratno tvrdi, da suarezijanska metafizika — koju Fuetscher zastupa — stvarno nema čvrstog temelja, a da je njezino opravdanje fiktivno. Svakako sporno pitanje ove polemike nije ni ovim člankom za uvijek raščišćeno. Ne znam da li je u interesu same stvari piščev sud, kojim završuje svoju raspravu: »Sententia quam adversarius fert contra thomisticam philosophiam ex eo provenire videtur quod aliquando minus bene hanc philosophiam penetraverit. Modus tamen disserendi sobrius et vere scientificus eum tamquam vere studiosum veritatis manifestat. Quapropter speramus fore, ut ad aliter de philosophia S. Thomae judicandum deducatur, si sapientiam S. Thomae diligentius expenderit.«

A. M i l l s O. S. M. u svojoj raspravi »De valore obiectivo cognitionis sensitivae« (50—60) nastoji opravdati nauku starih skolastika, koji su naučavali da ima sjetilnih kvaliteta, koje formalno kao takve postoje u objektivnom redu, a da su one direktno kao takve predmet našeg sjetilnog spoznanja. Njegov manji prinos »De natura et origine speciei sensibilis« (163—169) je dopuna ovoj raspravi.

Poznati njemački učenjak M. G r a b m a n n u zanimljivom članku »Circa historiam distinctionis essentiae et esse« (61—76) na osnovi manje poznatih rukopisa i inače poznatih podataka dokazuje ovu tezu: »Secundum iudicium philosophorum artistarum et averroistarum saeculi XIII et XIV ineuntis S. Thomas Aquinas distinctionem inter essentiam et existen-

tiam realem in rebus creatis docuit. Si illi philosophi, qui fere omnes hanc distinctionem realem refutaverunt, aliter de sententia S. Thomae sensissent, sine dubio Doctorem Angelicum, cujus auctoritas apud Universitatem Parisiensem multum valebat, in suo sensu scilicet contra theoriam distinctionis realis interpretati essent.« Ovo je bez sumnje vrlo zanimljiv prinos za povijest skolastike.

Jacques Maritain u raspravi »Philosophie de la nature et sciences expérimentales« (77—93) ispituje aktuelno pitanje za poznatu disputu o pojmu znanosti.

T. Bartolomei O. S. M. objelodanjuje ovdje jedno poglavlje svoje radnje o talijanskom idealizmu: »Bertrando Spaventa« (94—125). Spaventa je bio pravi hegelijanac, ali mu današnji talijanski idealisti prigovaraju, da je ipak zastupao neki dualizam.

Od manjih prinosa (C. Boyer S. J.: »Valde ruditer argumentantur...« Num S. Thomas concedit actum per miraculum multiplicari posse sine potentia receptiva? — R. Garrigou-Lagrange O. P.: Actus specificantur ab objecto formali — B. Xiberta O. C.: Momentum doctrinae Sancti Thomae circa structuram iudicii — A. Mills O. S. M.: De natura et origine speciei sensibilis) najzanimiviji je onaj od Garrigou-Lagrangea. On dokazuje u svom članku univerzalno važenje aksioma »actus specificantur ab objecto formali«. Kao svog protivnika izričito spominje H. Lennerza S. J., profesora dogmatike na Papinskom Gregorijanskom Univerzitetu u Rimu. Međutim ovaj je nedavno odgovorio, da je drugo priznati univerzalno važenje tog aksioma, a drugo ispravno razumjeti njegov smisao: »Aliud enim est quaerere, quisnam sit sensus alicuius principii, quo sensu principium intelligendum sit, et aliud dubitare de universali eius valore. — ... si principium falso intelligitur, periculum proximum est, ne falso applicetur, vel applicetur ubi applicandum non est, et ita ad falsas vel saltem non probatas pervenitur conclusiones.« (Gregorianum XVII, 1936, str. 143). To je on uostalom već i ranije vrlo jasno branio.

Dr. Vilim Keilbach.

1. — Paul Wolff: *Vom Sinn der Ehrfurcht*. 125 S. Kart. RM 2,50. München (Kösel-Pustet) 1935.

2. — Jungmann, Josef Andreas, S. J.: *Die Frohbotschaft und unsere Glaubensverkündigung*. XII und 240 Seiten. Regensburg (Fr. Pustet) 1936. Kart. RM 4,50, geb. RM 5,50.

3. — Göttler Joseph: *Geschichte der Pädagogik in Grundlinien*. 8°, IX und 381 Seiten, 3. umgearbeitete Auflage. Freiburg i. Br. (Herder) 1935. Kart. RM 5,60, geb. RM 6,80.

1. — Ova rasprava o fenomenološko-metafizičkom ispitu strahopoćitanja je doktorska disertacija primljena od katoličkog bogoslovske fakulteta u Bonnu. Ona prema namjeri samog pisca nije isključivo znanstvena, tj. ograničena na čisto pojmovno raščlanjivanje i razlaganje, nego ujedno ima i »životnih« pretenzija. Ta okolnost je značajna po cijelu knjigu, napose u pogledu upotrebljene i navedene literature. Iz istog razloga dopušta si pisac neke razmjerno opširne eksurse u pogranična po-